

dicam illi: pater peccavi in cœlum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Pater autem cum vidisset humilitatem filii, & nimis inopia defessum, misericordia commotus est: pro filio humili occidit vitulum faginatum. Memento ergo filii quoniam Christus pro te mortuus est, qui ante fuerat vitulus faginatus. Filius autem illius major contristatus est. Quare occisus est Christus, qui erat vitulus faginatus? Pater autem illius corripiebat illum, dicens: Fili tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: Gaudere te oportet, quia hic filius meus mortuus fuerat, & revixit: perierat & inventus est: O quam beatum populum pro quo Christus mortuus est: quale gaudium pater portat, quando quod mortuum fuerat, reviviscit: & quod perierat inventum est: Ecce sanus jam factus es: noli peccare: ne tibi aliquid deterius contingat. Attende ergo unde cecideris, & plange & age penitentiam: Si quo minus, veniet Dominus tibi, & movebit candelabrum tuum de loco suo, nisi penitentiam egeris. Memorare filii Christum reliquisse nonaginta novem justos, & quaesivisse unum hominem peccatorem: & inventum in invio, humeris suis reportasse. Vel illam mulierem que perdidit drachmam: hoc est Ecclesiam hominum peccatorum: & accendisse lucernam, hoc est Christum, qui est lumen justitiae: & illa inventa in stercore, convocasse amicas vel vicinas: id est Ecclesiam gratulasse super inventum hominem peccatorem: & à stercore erectum collocasse eum cum principibus populi sui: hoc est cum Apostolis & Prophetis. Ecce quid faciat penitentia hominis peccatoris: qui dum in stercore jacet, cum principibus invenitur. Penitentem hominem dico: qui diebus ac noctibus ingemiscit & peccata sua elemosynis redimit. Penitentem hominem dico, qui plangit quia fecit malum: & rogat Dominum, ut etiam non faciat quod admisit. Penitentem hominem dico, qui post concupiscentias suas non vadit & à voluntate sua se prohibet. Penitentem hominem dico, qui diligit quod ante neglexit, & quod fecerat obliviscitur. Adherant in te quæ bona sunt: & quæ mala sunt deleantur. Si penitentiam non egeris, incidet in manus Domini secundum magnitudinem ejus. Diverte à malo & fac bonum: inquirere pacem, & persequere eam: sicut scriptum est: Omnia mala, & quælibet bona. Fac ergo dignos fructus penitentiae: & non dixeris: non peccavi: & quid accidit mihi triste? Non adjicias peccatum super peccatum, & dicas, miseratio Domini magna est. Scito autem quod misericordia & ira ab illo est. Revertere ad Dominum, & plange dicendo: Tibi soli peccavi & malum coram te feci. Delicta juventutis meæ, & ignorantiae meæ ne memineris Domine. Ne avertas faciem tuam à me, & ne declines in ira à servo tuo. Adjutor meus es tu Domine, ne derelinquas me Domine, neque despicias me Deus salutaris meus. Ne projecias me à facie tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Sana animam meam, quia peccavi tibi. Libera me de ore leonis, & averte oculos meos ne videant vanitatem. Illumina faciem tuam super servum tuum: & salvum me fac in tua misericordia. Adhæsi testimoniis tuis Domine: noli me confundere. Ne tradideris me in manus tribulantium me. Custodi me Domine ut pupillam oculi, sub umbra alarum tuarum protege me. Peccatum meum cognitum tibi feci, & iniquitatis meas non abscondi. Confitebor tibi Domine Deus in toto corde meo. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Non avertas faciem tuam à me, in quacumque die tribulor inclina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te, velociter exaudi me. Fac mecum signum Domine in bonum: ut videant qui oderunt me & confundantur. Remitte mihi Domine ut refrigerer, priusquam abeam & amplius non ero.

Ecce penitentia hominis humiliantis se: quomodo veniam non habebit qui taliter ingemiscit? Quis non audiat illum & moveatur? Quoniam qui se humiliat exaltabitur, & qui se exaltat humiliabitur. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? Melius est te non vovere & reddere, quam vovere & non reddere. Penitentem te dicit, & carnis libidine delectaris. Peccata tua non desinunt ambulare, & tu dicit quod sedeant. Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum super os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & projecisti sermones meos retractorium. Si videbas furem, currebas cum eo: & cum adulteris portionem tuam ponebas. Os tuum abundavit nequitia, & lingua tua concinnabat dolos. Sedens adversus fratrem tuum

detrahebas: & adversus filium matris tuæ ponebas scandalum. Hæc fecisti & tacui. Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te & statuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliviscimini Dominum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat. Sacrificium laudis honorificabit me, & illic est iter quo ostendam ei salutarem meum.

Ecce qualis comminatio Domini in hominem peccatorem. Tu qui dicit, qui asseris te penitere: ubi est penitentia tua? Exclusa est per superbiam & contemptum: sequi Deum prætermisisti. Audi fili, & retrahere pedem tuum de seculo, cui renunciaisti. Penitere ergo de omni pompa iniquitatis. Apprehende fidem quam ante perdidisti, ut consentiret diabolo, & tenebris: & Dominum, qui lux est, post dorsum reliqueras. Memorare filii quid est: Misericordiam volo, & non sacrificium. Miserebitur tibi Dominus: si hæc cum legeris facias, & per obedientiam penitentiam sequaris. Verum si de toto corde penitentiam egeris: si Dominum præ oculis habueris: si amissa voragine poculi venenosi calicem salutaris acceperis, si die ac nocte in lege Domini meditaveris, si omnem sollicitudinem tuam super illum miseris: tunc gaudebis & exultabis in Domino qui vicisti malignum. Tunc erit merces tua copiosa in cœlis, quia taliter in opera Domini laborasti: tunc erit Dominus adjutor tuus in die judicii: tunc stabis cum magna fiducia à dextris Domini cum sanctis suis, & dicit vobis: Venite benedicti patris mei, percipite regnum præparatum, quod præparavi vobis pater meus qui est in cœlis. Injustis autem dicitur: Ite in ignem æternum, quem præparavit pater meus diabolo & angelis ejus. Ubi ignis non extinguetur, & vernis eorum non morietur. Tunc ibunt justi in vitam æternam: impii autem & peccatores in ignem æternum.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Demiror quis hanc Epistolam Hieronymianis admiserit, prodigiosa cujusdam balbutientie, & modis omnibus talem, ut Joviniani videri possit, quantum subodorari licet ex his quæ dicitur Hieronymus ex illius commentariis recensuit.

DE DIVERSIS GENERIBUS leprarum.

ADMIRABLE divina dispositionis examen: quæ exhiberi sibi Deus ac deferri voluit, magno consilio & solerti scientia ac ratione mandavit. Diversa enim hominum moribus genera naturarum: diversis statuit præceptorum sententis gubernari. Aliis enim imaginariarum legis opus, quasi sub veritatis colore depinxit. Aliis corpus ipsius veritatis declaravit. Quos enim obvolutos adhuc mundi caligine, ad comprehendenda ea que germana erant ac solida perpendit: eis observantiae ordine suspensio, subtili quodammodo examine susurravit: quos autem deprehendere posse absolutum prædicationis carmen agnovit, eis Deus perfectam harmoniam solidæ vocis intonuit. Inde est quod figuris & ænigmatibus lex præca depingitur, quoniam dum infirma Judæorum acies hebetatur, & candidum scientiæ claritatis vigorem inspiciendi lumen non habent, necesse est ut in variis figuris figurarum color adhibeatur. Nam illis & virtutum præmia supposita spe promittuntur: & peccatorum notæ inveniuntur in corpore. His enim confirmantur alii, quibus alii transferuntur. Præsens lectio exigit hujusmodi ferre sermonem: quæ diversa leprarum genera deprehendenda in diversis materiis designavit. Alia enim lepra in parietibus demonstratur, alia humano notatur in corpore, alia in vasculis, alia in veste, alia designatur in stamine. Deinde quæ in hujusmodi vulneris loco, crebra ac varia pellicula deputantur. Quid enim dicam? Tot sunt genera quot colores, alia pallida, alia tetra, alia rubicunda. Deinde si homines lepra, quod est infestum naturæ vitio, polluantur, quid hi faciunt, qui gravioribus morbis corporum prægravantur?

Sed age jam videamus genera leprarum, ut medelarum causas agnoscere atque probare possimus. Si fuerit, inquit, lepra alba vel rubicunda, sive tetra, vel pallida, vel si florens, ait, hoc est toto corpore decurrens. Nam est detestabilis lepra, quæ omnino mundari non possit. Est & quæ facilem habeat mundationem. Alia quoque adventitia: alia innata deprehenditur: Quæ omnia nisi spiritualiter sentiantur: rationem intelligentiæ simplicis non admittunt. Nam di-

vina sapientia, legis suæ profundum in hujus extrema sæculi regione, quasi templum suo nomine consecratum, intra civitatis alterius moenia collocavit. Cujus constructio atque opus quamvis magnificentum videatur, interior tamen aditus non omnibus referatur. Multi enim mirantur ornamenta vitiorum: sed interioris scientiæ aditus referre non possunt.

Quare oranda est divina dignatio, ut pulsantibus nobis, intelligentiæ pateat ingressus. Jubetur igitur diversa leprarum genera sacerdos templi diligenter inspicere, atque earum habitus, vel colores, pleniori consideratione deprehendere. A coloribus enim lepra refertur posse agnosci: quos tamen ad peccatum magis animæ, quam ad morbum corporis manifestum est pertinere. Diversi etenim colores, diversas animi indicant maculas. Cum igitur pallida lepra conspiciatur: languens & ægra fides denotatur. Cum autem rubicunda deprehenditur, mens furore atque iracundia inflammata & homicidii cruore resperfa cognoscitur. Cum vero alba, tunc hæreticorum fucata & male munda conscientia condemnatur.

Sed alia lepra in capite: alia oriri perhibetur in barba. Sunt enim Hæretici qui Deum Patrem vident tantummodo blasphemare: ut Manichæus, qui non solum eum factorem denegat mundi, verum etiam malorum proficitur esse autorem. Hi sunt qui lepram in capite portare videntur. Caput enim, inquit Apostolus, viri, Christus est. Quæ vero lepra in barba portatur: hi sunt qui blasphemare videntur in filium. Christum enim in adventu pristino, perfecti viri ævum agentem, quasi tricennaria ætatis virilitas decoravit. Sed & si tetra, inquit, & livida fuerit: quid aliud quam lividam & livoris maculis execrandam designat? Si autem, ait, nigra fuerit lepra, fumo utique idololatriæ & sacrificiorum nidioribus est notata. Si autem, inquit, florens lepra fuerit, & cooperuerit omnem florem maculationis à capite usque ad pedes: visu sacerdotis judicabitur. Videbit, enim sacerdos: & ecce lepra cooperuit omnem pellem corporis, & mundabit illum sacerdos à maculatione, quoniam in album mutabitur.

In hac lepra quam quasi albam & florentem designat: diversa crimina varie deprehendit: quia cum mundialis vite voluptas, quasi candida & florens existimatur: tum grave vitiorum contagium grassatur in corpore. Nam aut avaritiæ, aut libidinis macula perpatescunt. Sed hanc lepram citò dicit posse mundari. Avaritiæ enim crimen facile curare potest, qui conversus ad Dominum, & ea que possederit indigentium alimonia ministraverit: ita ut Dominus in Evangelio ait: Verum date elemosynam, & ecce omnia vobis munda sunt. Libidinem quoque celeriter mundare poterit, si jejuniis frequentissimis & abstinentia corpus retineat. Sed his omnibus medelam per sacerdotem præcepit Dominus adhiberi. Dicit enim esse lepram quæ sacrificiorum oblationibus emundetur. Aliam verò quam aquæ facilius abluant: nec non & quæ extra caltra posita mundetur. Esse quoque lepram asserit: quæ mundari omnino non possit.

Horum igitur secundum figuram graviorum peccatorum crimina congregantur. Alia sunt quæ ante baptismum videntur esse commissa: quæ tamen per gratiam baptismi diluuntur. Alia verò quæ post lavationem baptismatis perpetrantur: quæ sive graviora, sive minoria peccata sunt, visus tamen sacerdotis emundat. Quodcumque enim medicum delictum fuerit, potest à sacerdote omnino relaxari. Quæ autem graviora sunt, disciplina debent Ecclesiasticæ regulæ & oratione purgari. Quæ verò insanabilia sunt, Deo judici reservantur. Et inde est quod in hoc loco ait: Unumquemque secundum quod habet propriam curationem, sacrificium offerre debere: id est, unumquemque secundum quod se deliquisse cognoscit, sive per carnalem concupiscentiam, seu per idololatriam, seu perjurio, seu mendacio, quasi lepræ se vitii intelligit maculatum: prout potuerit, Deo sacrificare non desistat. Sed dicit genus esse lepræ, quod omnino mundari non possit: & ideo hujusmodi homo extra caltra jubetur expelli. Hoc est sane crimen, quod admittitur in Spiritum sanctum, blasphemie scilicet, sicut ipse Dominus in Evangelio ait: qui peccaverit in Spiritum sanctum, non remittetur ei neque hic, neque in futuro.

Adjecit autem scriptura divina, lepram esse in vasculis, lepram in parietibus, lepram in vestibus, lepram in stamine: sed quomodo in his rebus lepra esse possit, penitus ignoro:

Tom. V.

quæ quia vita carent, etiam sensu carere necesse est. Sed ego arbitror cum in parietibus domus lepra esse referatur, hæreticorum perfidiam notari. Quid enim non polluitur, ubi adulterinæ doctrinæ blasphemiam prædicatur? Ideo hanc lepram sacerdos jubetur à parietibus emundare, ut Catholicæ veritatis doctrinæ, maculosa hæreticorum verba depellat. Cum autem lepra in vasculis dicitur esse, proprii corporis delicta monstrantur. Vasa autem hominum corporibus comparat Apostolus: Habentes, inquit, thesaurum hunc in vasculis fictilibus. In stamine autem quomodo lepra esse potest, nisi quia stamine anima hominis fidelis designatur? Quæ cum tentationibus, ut fenum solorum tenuitate torquetur: firmioris virtutis soliditate constringitur.

Stat ergo anima ut densissimum flamen erecta: corporis vero sensus ut trama stamini subjacebit. Et ideo etiam in trama lepram esse designat: quia alia corporis, alia animæ peccata significat. Sed quid pro mundatione leprarum, aut duo agni anniculi, aut tortura olei, aut duæ gallinæ jubentur offerri? In duobus ergo agnis, duo Christi significantur adventus, in quibus credere oportet, ut emundari à lepra peccatorum prius mereamur, unum cum venit & passus est, alium quo est venturus in gloria. Sed vitulum, inquit, offerat: hoc animalium genere, gentes crucis Christi go subiugandas esse demonstrat. Duæ gallinæ, animam indicare videntur & carnem. Sed unam, inquit, gallinam occides, alteram aqua ablues & dimittes. Caro utique in passione jubetur occidi: anima vero quæ per naturam æternæ morti videtur esse subiecta: abluta aqua baptismatis à criminibus relaxari.

Sed & lignum, inquit, cedrinum. Imputribile hoc ligni genus esse, nemo est qui nesciat. Ergo per cedrum, incorruptam mentem & stabilem fidem voluit ostendi, Hyssopum autem preces orationisque demonstrat. Sed & coccum, scilicet martyrii gloriam manifestat. Qui mediocris est, ait, quod valet afferat: id est, si quis non omnes divitias celestium est charismatum consecutus, vel potest & si minimum Deo devotionis suæ deportare obsequium. Ut si virginitatem quis observare non potuit, unius conjugis saltem castum cubile custodiat: vel qui martyrii trophæum non valuit reportare, fugæ se prædiis Deo servet invictum. Et olei, inquit, tantulam offerat, utique misericordiae gratiam: etiam si clarissimam sanctimoniam faciem præferre non valuit, lucernam saltem fidei non extinguat. Videtis ergo dilectissimi fratres nullam esse tam exiguam spiritualis gratiæ paupertatem, quæ ad offerendum sacrificium Deo non quamcumque possit sanctimoniam oblationem offerre.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Quid venisset in mentem divo Hieronymo, ut eadem de re bis scriberet? Quamquam totus sermo clamat, alium hujus Hemilie autorem.

DE DUOBUS FILIIS, FRUGI & luxurioso.

OMNIUM quidem de scripturis questionum absolutio illi soli ita ut est, est nota qui dixit: Ego sum veritas. Nos autem oportet pia voluntate accedere, & speciali sensu ad inquisitionem divinarum scripturarum: scientes quod si aliquid vere inveniimus bonum desiderium mentis attentæ Deo: inter fines beatitudinis ejus erimus: de qua dicitur: Beatus vir qui implevit desiderium suum. Qualis autem sit hujus concupiscentiæ species, adjectio beatitudinis facile declarat audire volentibus, id est, prudenter audientibus. Quod si non potuerimus ad plenam veritatis ipsius intelligentiam pervenire: nec tamen sic longe erimus ab illa beatitudine, quam capiunt qui implent desiderium suum. Neque enim si non ceperimus id munus, cuius præstandi potestas in alterius manu posita est, reprehensionem sustinebimus: sed si in his que agere præcipimur parcemus, præmium laudis justæ adipiscimur.

Quoniam ergo omnimode demonstratum est, non solum nullius periculi, sed & plurimæ utilitatis esse scrutari divinas scripturas: disquiramus illam Evangelii parabolam, que est de patre & duobus filiis. Nam unius rei causa & de ove & de muliere comparationes nobis contextu ordine supra recitatae sunt. Quæritur ergo quis ille senior frater,

O ij

qui ex dimidio datam sibi paterna substantia portione custodivit: & inseparabilem cum patre suo vitam agere dilexit.

Quis vero junior qui accepta similiter ex patre substantia, profectus est in longinquam regionem: & profligatis illic omnibus partibus suae facultatibus ad inopiam redactus, porcos alienos pascere coactus est. Sed & qualitatem penitentiae ejus non omittamus, & laetificati patris promptam remissionem modestamque pietatem, qui revertenti filio discessionis praeterit levitatem: & dissipatae substantiae flagitia non exprobrat: sed venientem clementer suscipit, & occurrens salutem, & gratulans osculatur, incumbens requiescit in eo: & vitulum illum faginatum pro laetitia recepti filii epulandum immolat. In quo compunctus senior frater, dicit patri &c. Haec quae per partes digesta sunt, expositio vestris sensibus intimabit. Necessarium enim est ante omnia percunctari causam, pro qua, & quid volens de propositis Saluator ostendere, hujusmodi parabolas Judaeis aptaverit. Si enim vobis causa talium comparationum patuerit: tunc ea quae de ipsis sentimus, an rationabiliter congruant veritati, facile dignoscitur.

Sunt itaque qui dicunt de duobus filiis istis, seniore angelo esse & archangelos, vel omnem caeli militiam. Minorem vero ponunt hominem, qui in longinqua peregrinatione abiit, quando ad terram de caelis & paradiso cecidit: & aptant quasi scientia respicientis ad casum vel statum Adae. Sed hic sensus pius quidem videtur. Nescio tamen si verus sit. Dicit aliquis: quare? Quia minor filius & junior ad penitentiam venit sua sponte, recordatus praeteritae abundantiae patris sui, sicut habet series lectionis. Dominus autem veniens, ad penitentiam vocavit humanum genus, cum sua sponte regredi unde ceciderat non cogitaret. Deinde senior filius, si chorus est caelestium angelorum, ut praedictum est: quomodo in reditu & salute fratris sui, & in vituli immolatione tristatur? Cum in eodem Evangelio dicat Dominus: Laetitiam esse in caelo apud angelos super uno peccatore penitentiam agente.

Discutiemus ergo hujus parabolae rationem, ut non illum alium intellectum vituperemus, sed magis ut cum sensu illo id quod nos sentimus, vestris judicandis arbitriis conferamus. Jam enim causam exponimus, quam & Domini sermo subjungit: de superiore causa hanc parabolam introducens sicut praefati sumus singularum in his parabolis personarum memoriam facientes. Murmurabant Judaei, & urebantur invidia, quod à Domino nostro Jesu Christo peccatores suscipi, simul etiam convivari, & publicanos libenter doctrinae saluatoris intendere viderant. Ad hanc ergo insolentiam Judaeorum aspiciens Dominus, quia reprehendebatur ab eis: incipit primam de pastore illam parabolam, ubi nonaginta & novem ovibus derelictis, ad unam quae aberraverat, requirendam abiit. Et subnectit huic aliam parabolam de drachma decima, quam perditam intra domum suam accensa lucerna mulier invenit.

Deinde haec de filiis duobus parabola subsequitur, secundum dispensationem, & providentiae divinae ordinem, harum comparationum textum faciens. Nam quia ipse princeps & autor salutis nostrae est, seductum hominem, & dolo diaboli perditum, salvare incipiens & perfectioni restituere: hoc est numero centesimo reddere in quo perfectionis plenitudo numeratur: hinc initium comparationis facit. Subjungit autem & mulieris personam, arguens Judaeos, docens autem Ecclesiam, & hominem quasi erraticam ovem diligens pastor inquirat: quem hominem drachmam nominat, propter monetae regalis similitudinem: figuratiter in drachma quae pecuniae genus est, quod illi tanquam nummo, imago & inscriptio regis caelestis insculpta sit. Querit ergo eam drachmam mulier, accensa lucerna & mundata domo invenit: hoc est, homo illuminatus verbo & misericordia Dei, gloriam naturae suae in qua ad imaginem creatoris sui factus est, quam obscurata peccatis domo cordis, in tenebris cordis amiserat: emendatis sensibus reperit: & gaudio gaudet quod omnem immunditiam interioris aulae, studiis disciplinae specialis absterferit: & contractas animae de rebus & curis secularibus sordes, orationibus & increpationibus expurgatas excusserit.

Secundum praedictum consequenter annectit parabolam, de duobus filiis collationem, ut mihi videor facere: non de Judaeis transgressoribus, nec de gentibus perditis, sed populi ejus, qui per patientiam redditur saluti, quem juniorem fi-

lium nominat. Seth, Enos & his juniore, qui ab Eva usque ad salvatoris humanum adventum, secundum justitiam legis viventes justi videbantur. Ergo quod ait juniorem & seniore, non in ordine temporis, sed in voluptatum qualitate, proponens se ei, qui non voluntarie, sed alieno dolo circumventus aberraverat, sicut ovis, hoc est irrationabili animali imprudentem hominem comparans, sollicitudinem pastoris adhibens: ut quarat ovem perditam, & reporter inventam. Ei vero qui arbitrii sui libertate utitur & recognoscit unde ceciderit, penitentiae & reversionis utilitatem accommodat. Unde haec inter parabolas supra dictas ratio distinctionis est, secundum personas vel mentes peccantium: ut pater filium non requirat peregrinantem, sed recipiat penitentem. Pastor vero ovem errantem, & non sapientem reverti, requirat & humeris suis referat.

Videamus nunc si consonent, quae signficata sunt ad hanc expositionem. Dicit scriptura: Dividere patrem ex aequo filiis duobus substantiam suam. Et quam substantiam hic evangelicus pater dividit filio spirituali, nisi sapientiae intellectum, scientiam boni & mali, quae vera & perpetua sunt opes animae bene viventi? Dat autem hic pater divitias suas ex aequo. Non enim quicumque aut justus, aut peccator nascitur: sed quae ex Deo est, in prima nativitate hominis portio substantiae rationalis, aequaliter cunctis nascentibus datur.

De subsequente autem conversatione unusquisque plus aut minus hujus substantiae possidere invenitur, dum in semetipsis per dissimilitudinem voluntatum negligentes fuerunt: diligentes autem custodiunt, ut naturalia bona. Alius autem memorat, intelligens Domini Creatoris ea quae à Deo Patre sumperit, ita ut sui ea patris esse credens, quasi paterna custodiat. Alius autem sua ex se sibi esse aestimans, sicut propriae possessionis licentia dissipandis abutitur, & cito profligata facultate privabitur. Describitur autem in istis & evidenter ostenditur libertas arbitrii, quam animae rationali specialiter addidit creator Deus.

Vide ergo, pater iste quomodo nec illum volentem discedere retineat, nec liberi arbitrii auferat potestatem: ne sequens alium manere cupientem cogat abscedere: ne forte sequentium malorum, quae postea his suo vitio acciderent, ipse potius auctor esse videatur, si illis libertatem propriae voluntatis abscederit. Itaque & petenti dat, quia ex nobis, non à Deo inopia & offensionis nostrae causa proficiscitur. Accipiens autem partem suam junior, peregre, inquit, abiit longe. Quod ait longe: non locorum intercaedinem, sed declinationem mentis, expressit. Qui enim oblivione Dei ceperit, hic vere peregrinari à Deo dicitur. Sicut è contra conversatio secularis non solum peregrinum, sed alienum Domino facit. Et ut breviter dicam, peregrinantes à saeculo, praesentamur ad Dominum: sic etiam permanentes in rebus terrenis, à caelestibus exulamur.

Denique Cain exiit à facie Domini & longe efficitur: non quia locus aliquis foris esset à conspectu Dei, sed quod sua mente divisus esset à Domini conspectu, propter homicidium separatus à Deo. Hac ergo peregrinatione per magnam ignorantiam peregrinatos fuisse nos sciens beatissimus Paulus, dicit: Vos qui aliquando longe fuistis, nunc autem facti estis prope. Hujusmodi ergo profectus peregrinationem junior ille filius assumit, & devorat praedictae portiois suae de paterna hereditate substantiam: utique spiritualibus destitutus opibus, id est, providentia Dei & intellectu: cum porcos pascere cogitur, hoc est fordidas & immundas in anima sua cogitationes nutrire, ut ederet escas irrationabiles pravae conversationis: dulces quidem egentibus bonorum, quia suave perverfis videtur omne opus carnae voluptatis: quod seductio desiderii & corruptio vitae est, quae virtutem & fortitudinem animae, non modo nullam praestat, sed totum penitus enervat & perimit. Hujusmodi cibos, quasi porcos & male dulces, prout sunt dilectio carnis, illecebrae, siliquarum nomine scriptura designat.

Itaque ille digressus à patre, & in longinquam peregrinationem profectus, in terra aliena consumptis facultatibus quae supra dictae sunt, omnia digna perperit, & postea malorum suorum necessitate contrictus: hoc est, & fame & egestate, penitet erroris sui: & sentit quid ipse sibi nocuerit, qui non de judicio voluntatis suae, sed de patre ad alienos, de domo ad exilium, de opibus ad eleemosynam, de abundantia ad famem transierit: in hoc loco servitutis & miseriae reminiscens,

incipit cogitare de reditu & secum ipse reputans dicit: Dicam patri meo: Peccavi in caelum & in conspectu tuo, suscipe me, sicut unum de mercenariis tuis. Ostendit scriptura haec, patrem non hominem intelligi debere, sed Deum. Quandoquidem non solum caelum nominat in confessione peccatorum poenitens supplex, sed dicit in conspectu tuo. Deus enim est in conspectu peccatorum omnium solus. A quo nec in corde meditata peccata abscondi possunt. Scrutans, inquit, corda & renes Deus. Verum nobis hoc ex loco, caelum intelligitur Dominus noster Jesus Christus: ad quem hi gentiles qui in tenebris infidelitatis viventes blasphemaverunt, jam conversi ad fidem confitentem veritatem Dei, in penitentia erroris sui justè dicunt: Peccavi in caelum & in te. Qui enim in caelum peccat, quod est supernum sit, tamen visibile & lunaticum est, ipse est qui peccat in hominem quem suscepit Filius Dei pro salute nostra. Proinde in patrem Deum omnia speculantes peccat.

Hic igitur cogitatis, respicientem & per confessionis humilitatem ex regione longinqua remeantem filium ad se videns pater, laetatus occurrit, amplectitur & osculatur. Apertè hic charitas in homines divina describitur. Quid enim aliud est, quod occurrit, nisi quia nos peccatis impediuntibus, nostra virtute ad Deum pervenire non poteramus. Ipse autem potens ad invalidos pervenire, descendit: sicut de Zacharo operibus ipsis significantibus exprimitur. Quod cum desiderasset videre Dominum, & ob hoc in arbore consensisset, praeviente Domino conspicitur, & vocatur, & illico Dominus in domum ejus ad convivandum ipse declinaturum se esse promittit. Vide quomodo credituri fidem praevidens Christus, latentem in arbore, quasi in peccatorum tenebris obumbratum, sollicite ut ovem perditam requirit aspectu: & venire cunctantem vocat, & venientem tanquam humeris suis suscipit: & non audentis invitare Dominum, desiderantis tamen salutaris benedictionem, peccatoris domum ingreditur: conviviumque participat, ostendens visibili gratia invisibilem sanctificationem, quia Deus sapientia familiariter cor credentis ingreditur. Credentemque participat sacramento: ergo occurrens pater filio revertenti superfunditur collo ejus: & in eo lachrymans requiescit.

Osculatur autem os ejus, per quod emissa de corde confessio poenitentis exierat: quem pater laetatus excepit. Deinde mox jubet & stolam primam proferri, id est pristinam gloriam, quam ex seductione diaboli nudatus amiserat, reddi: simul & annulum dari, sive signaculum salutaris symboli, seu magis desponsationis insigne & nuptiarum pignus illarum quibus Christus Ecclesiam suam sponat: cum omnis anima respiciens per annulum fidei jungitur Christo. Mandat & calciamenta pedibus apponi: aut propter communienda vestigia ad currendam viam, ut per lubricum mundi istius iter fixus incedat: aut ut excluso in Evangelicis calciamentis carnae contagionis luto, mundos pedes immaculata conversatione conservet & dirigat: aut propter mortificationem membrorum. Vita enim nostrae cursus in scripturis pes appellatur. Et mortificationis species calciamentum apponitur, quia de animalium mortuorum pellibus conficitur.

Addit & vitulum faginatum jugalandum in convivii exhibitione: sine dubio Dominum nostrum Jesum Christum, quem dedit pater in victimam pro salute nostra: Quem vitulum nominat propter hostiam corporis immaculati. Saginatum autem verè dixit: quia pinguis & opimus intantum est, ut pro totius mundi salute sufficiens sit odorem suavitatis & nidorem immolationis ad Deum mittere, & pro omnibus exorare. Propter quod etiam mystica ratione dictum est, patrem dare aliis immolandum hunc vitulum, ipsumque gaudere, & epulari in victima vituli sui. Sic enim dilexit pater hunc mundum, ut filium ejus unicum pro salute sua daret.

Non ergo ipse immolavit, sed aliis immolandum tradidit: emittente enim patre, consentiens filius ab hominibus passus est. Ipse autem qui fide nostra pascitur: & filii sui pro nobis immolatione laetatur & gaudet: & in reditu filii sui gaudens creator, acquisitione populi credentis epulatur. Videns hinc laetitiam patris senior filius contristatur. Hujus persona illis comparanda ascribitur operariis, qui similiter in Evangelio post operationem vineae ad Dominum murmurant, quod illis tota die in operibus labore confectis: illos qui ad duodecimam horam venerant, precio mercedis aequallet: ad quos dicit ipse conditor omnium? Si ergo ego bonus sum, quid tu malus? Quod

autem hi sunt qui ad duodecimam venientes qui ex gentibus salvabuntur, Joannes aperte clamat: Filioli novissima hora est.

Nihil autem differre videtur utrum duodecima, an novissima hora dicatur. Qui sunt autem hi qui murmurant, qui laborem & aestum toto die portaverunt: nisi qui justitias legis egerunt, & servitutis antiquae pensum reddiderunt? Vide autem quam aperta sint verba quae à patre dicuntur: ut ab his qui in lege vixerunt dicta videantur. Quid enim est quod de agro veniens dicit: Nisi significans de legis operibus venientem, & in his gloriantem: & quasi diuturnos labores imputantem. Unde ait: Mandatum tuum nunquam praeterivi: & non dedisti haedum pro me, ut epularer: hoc est, nec peccatorem pro nostra requie dedisti. Qui enim, inquit, fecerit quae legis sunt, vivet in eis: qui non fecerit, punietur ex ipsis.

Pro isto autem qui fornicatus est, etiam faginatum, inquit, illum vitulum dedisti: id est, filium tuum dilectum: sicut supra diximus. Sed quid ei respondet pater? Tu semper mecum es, oportuit autem pro isto gratulari qui perierat & inventus est: mortuus fuerat, & revixit. Ostendens in hoc verbo manifestè hominem, qui peccando vita exciderit, & obnoxius mortificatus fuerit, ex reversione autem salutari per penitentiam in adoptionem filii redierit. Bonum autem hominem, qui manserit in bono, hereditatem paternam jugiter possidere. Itaque si peccaveris homo, festina liberando te reconciliari Deo: ut ex mercede sudoris & digna penitentia, recipias quod ex gratia donatum tibi perdidisti. Praestet autem Deus magis permanentes vos in fide coheredes esse Domini nostri Jesu Christi: quia ipse est gloria & virtus, cum Patre & Filio & Spiritu sancto, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Prima seriei secundi Tomi finis.

ERASMUS ROTERODAMUS PIO
lector S. D.

In hanc secundam hujus tomi seriem segregavimus aliena quadam, sed tamen suis prae notata titulis. Idque fecimus: quod partim non viderentur quidquam ad ea quae divus Hieronymus scripsit pertinere, velut opus Augustini de origine animarum: partim quod verba sua viderentur, quam ut his emendandum esse lectorem putavimus: velut illa quae magnis voluminibus Rufinus deblatterat in sanctum Hieronymum: prorsus indigna quae servarentur, nisi ex his paulo clarius intelligeretur eloquentissimi doctoris Apologia. Bene vale.

SECUNDI TOMI SECUNDA SERIES,
in qua aliena filii titulis continentur. Paulinus
Sebastianus Emendat.

SANCTO & merito dilectissimo fratri Sebastiano: Paulinus & Therasia in Christo Domino salutem.

Benedictus est Dominus Deus Israel qui elegit te, & assumptus in vas electionis suae, & segregavit ab utero matris antiquae, & dedit tibi pennas columbae: ut ab hujus saeculi strepitu procul avolans diceres: Ecce volavi fugiens, & mansi in solitudine. Quamvis tua solitudo non sola sit: quae non deserta est, sed secreta: & ab hujus mundi tenebris desolata, à Dei lumine frequentetur: & à demonibus furentibus fugiatur, atque ab angelis gaudentibus excolatur. ipse Dominus Deus noster donavit nobis, licet longo intervallo distantibus, appropinquare tibi in dilectione per odorem bonum notitiae tuae, quam per fratrem in Domino charissimum Victorem accepimus: qui nobis & opus propositi tui, & secretum tabernaculi nunciavit, quia veterum sanctorum strenuus emulor, super torrentem tibi gratissimum: sicut illi quondam filii Prophetarum Eliseo duce super Jordanem, pacificam mansionem & spiritualia castra posuisses: & diaconus tibi frater Benedictus Sareptanus illius Sunamitidis obsequio ministraret. Beatus ille cui mandavit Dominus, sicut uni volatilium caeli, ut te sicut Eliam ad torrentem secreto sedentem, panibus pietatis pasceret: & ad cellulam tuam assiduis super hac ministracione vestigiis, velut ad arcam Noë fructiferum pii germinis ramum afferens columba revolveret.